

Мария Магдалина.

(По повод романа на Marcelle Vioux „Une Repentie“, Paris, Eugène Fasquelle, éditeur, 1922, prix 6.75 frs).

Личността на Мария Магдалина, колкото малко и мимоходом да се говори за нея в Евангелието, е може-би най-характерното свидетелство в Новия Завет за безграничната мощ на верата, за нейната мистична сила, за чудесата, които тя е в състояние да прави, — и то не в областта на *материалния* живот, в който чудесата не сж тжй поразяващи и не могат да ни очудват до такава степен, а в живота и проявите на *човешката душа*, най-сжвжршеното, но и най-загадочно дело на Твореца.

Мария Магдалина — това е вечната трагедия на слабото човешко сжщество, хжжрлено наслука всред безбрежното море на живота, тормозено от страстите на плжтта, изнемогващо под бича на удоволствието, скитащо се, без посока и без идеал, из неведомите пжтеки на живота, но сжщество, в чиято душа, макар и в потенциално сжстояние, мжждее пламжжт на купнеж по нещо по-добро, по нещо по-хубаво, нещо, което, обаче, е още неопределено, което е покрито от тжмна мжгла, за което то не може да си даде сметка, което, тжй да се каже, живее само в неговото подсжзнание.

Мария Магдалина — това е може-би в Евангелието най-художественият образ на сжщество родено за добро, но което не познава още доброто; на душа, която е сжчетана от най-нежни струни, която е предопределена за най-висша любов, но която не познава още сжблжимата сила на тази любов; на човек, чиято воля не би отсжпила пред нищо, но който гине под натиска на своето безволие, само защото не е сжгрет още от искрата на идеала.

Мария Магдалина — това е може-би един от най-сполучливите примери на голема душа, но душа пуста, душа обезверена, душа която очаква нещо, което още сама не знае . . . която очаква *чудото*.

И това чудо, наистина, става. Мария Магдалина среща един ден Оногова, чието слово е само любов, истина и чистота. Охулената, изгонената от обществото, презрената, чува за пжрви пжт да й се казва: „Бог не е мжстителен и кржвожаден, какжвто Го представляват книжниците и фарисеите. Той е наш Баща, който ни обича и който Ме е изпратил при вас, за да засведетелствува тази си любов. Иди си, не се страхувай, защото, ако се разкаеш, ти ще бждеш приета в Царството небесно!“ — Уморената, разочарованата от живота, която счита че всичко с нея е вече сжвжршено, чува най-после тия слова, пжлни с надежда за прошка и нов живот: „Елате при Мене всички вие уморени и огорчени, аз ще ви дам покой! Вземете вжрху си хомота Ми и следвайте думите Ми, защото Моя хомот не умаря, а товаржт Ми е лек. . .“

Безграничната нежност и мекота на тия думи, необикновената сила и убедителност, която вее от целата личност на Оногова, Който ги произнася, дават странен отзвук в изстрадалата душа на Мария. Те засегат там за първи път струни, които само некога в нейното ранно детинство сж трептели. Тя вижда, че животът тепърва разтваря пред нея своите двери; че всичко видено, преживено до сега от нея, всички нейни богатства и дворци сж били само външната мантия на живота, която не може да одухотвори и осмисли този живот; че щастието в живота се крие другаде, преди всичко в сжкровищницата на човешката душа, в *идеала*, в служба на който душата би се посветила.

Под топлата и мека светлина на Христовото слово, в душата на Мария Магдалина се разпръсва лека-полека набралия се от дълги години мрак, из който изплуват най-сетне на повърхността богатите дарования и качества на тази душа.

Пред благия, но убедителен образ на Назарянина, Мария за пръв път почувствува живителната сила на верата, безграничната утеха, която тази вера дава човеку.

И тук е, именно, чудото. Разгалената, жестокосърдната кокетка, посветила до тогава целия си живот само на сладострастие и сласти, безпътната и суетна Мария захвърля бремето на целото свое минало, напуска любовниците си, раздава на бедните несметните си богатства, прощава се с разкоша на своя живот и тръгва подир Вестителя на Новото време, за да споделя несгодите и бедността на Неговия скитнишки живот, за да излага живота си на постоянна опасност, която е дебнела всички ония, които сж придружавали Христа в оная странна земя, която винаги е бил враждебна спремо своите собственни синове. — вестители на истината.

Мария Магдалина, благодарение на своята тънка интуиция, се прониква бързо и чуплно от живота слово на Христа, и често пъти това слово е намирало много по-чувствителен отзвук в нейната нежна и възвишена душа, отколкото в душата на някои Негови ученици, груби рибари от бреговете на Тивериадското езеро.

Верата на Мария в могществото на Този, Когото тя следва, и в правдивостта на Неговата проповед, нейната готовност за самопожертвувания в името на тази проповед, предаността ѝ към Учителя през време на Неговото земно битие и след смъртта Му, всичко това е най-сжвършен израз на высша християнска добродетел, която, проявена от жена с минало като това на Мария, трогва, очудва, поразява!

Мария Магдалина остава най-верна спътница на Спасителя до последния момент на Неговите земни дни, които завършват тъй трагично на Голгота.

След страшното предателство, извършено от Юда, когато едни от най-верните ученици на Христа, като Петър от Капернаум, в момент на човешка слабост и страх, отричат

делото на своят Учител и се укриват, Мария [Магдалина] безстрашно и беззаветно Го следва до края на Неговото изкупително страдание. Последния тя приема угасващия поглед на Голготския мъченик, първа тя чува гласа на Възкръсналия от мъртвите . . .

Наистина, величава легенда на висша християнска любов и преданост! Безподобен пример за чудотворната и възродителна сила на верата! . . .

* * *

Образът на Мария Магдалина; борбата на нейната неспокойна и купнееща душа, диреща безпомощно утеха и спокойствие сред бурното и вечно безпокойно море на живота; преродяването, което става с нея след срещата ѝ с Назарянина и след сжграването на душата ѝ от животворните лъчи на верата; могъществото на нейната вера и най-сетне нейното преизпълнено с най-нежна любов сърдце, — всичко това отдавна е привличало художественния усет на редица велики майстори на перото, които сж сжумевали да намерят в лаконичните текстове, посветени от Евангелието на Мария Магдалина, мотиви за едни от своите най-хубави и дълбоко художествени сжчинения.

Морис Метерлиж ни е дал триактна пиеса „Мария Магдалина“, *) кждето може би е направен най-дълбокият и най-сполучлив до сега художествено-психологичен анализ над душата на Мария от Магдала.

Тетмайер ни е дал пиесата „Юда“, кждето след гeрoя, централна личност е пак Мария Магдалина.

Напоследък, французката писателка *Марсел Виу* е пжк посветила цел роман на живота и личността на великата еврейка—куртизанка, по-кжсно най-пламенна последователка на Христа.

Този роман, написан вжв високо художествен и картинен език, има за основа почти навсекжде евангелската истина. Той ни прехвжрля две хиляди години назад, сред средата на безпокойната Юдея, в момента, когато смелото и огнено слово на „некой си“ Галилеянин, — проповедващ да обичаме даже и нашите врагове, учещ, че най-бедния просек и последната паднала жена сж по-близко до Царството на Бога, отколкото различните книжници и фарисеи, заявяващ, че е дошъл на земята, за да спаси, чрез собствената си смжрт, човечеството, — изпълва с надежда душите на унижените и осжжрбените и смущава отново спокойствието на джржжателите на Свещените Закони...

По това време се е оттеглила да живее в Иерусалим известната куртизанка от Магдала, Мария, позната по целата страна сжс своята хубост, богатство и разврат. Презирана

*) Преведена на бжлгарски от г. Д. Божиов, № 91 на „Всемирна Библиотека“, Ал. Паскалев.

от всички евреи, защото Законът на Израила забранява куртизанството между дъщерите на Свещената земя, но покровителствувана от магнатите на римската власт, Мария продължава и там да води своя разгулен живот, но известна умора, известно отвържение тегнат вече на душата ѝ. Тя често си спомня милите дни на своето детинство, прекарани безгрижно под високите палми на Магдала, и този спомен гори измъчената ѝ душа. Тя има едва двадесет и две години, а десет години вече изнемогва под бича на разврата. Примамена от некаква си скитаща се вещица, тя изгубва своята чистота още в дванадесет годишната си възраст, от когато започва да минава от обятия в обятия на различни чужди мъже, които ѝ носят богатство и разкош, но които не могат да сжтрят нейната нежна душа. Тя е обичала само един път, на 16 години, един роб, случаен неин спътник, когото тя откупва и с когото прекарва в уединение едно прекрасно лето и една тиха есен. Но скоро липсата на средства принуждават Мария да се върне към стария си начин на живеене, което и разрушава ефимерното ѝ щастие с Аристей, единственият обичан от нея мъж. След Аристей, нейното сжрдце не е било повече сжгревано от лжките на чистата любов.

Мария Магдалина е хубава. Нейните очи сж „виолетовосини, като цвета на море при вечерен сдрач, големи като небесния покров, светли като отражението на месеца върху градинско езеро и нежни като любов, която се ражда в сжрдцето на девица“. Нейното малко лице „изразява такава меланхолична нежност, телото ѝ притежава толкова грация, че, гледайки я само, душата на мъжете се топи в нея“. А косите ѝ сж несравними по хубост: „светли и топли като зората в Низания, когато изплува из зад могилиците, те сж кждрави и тжй джлти, че, разплетени, покриват петите ѝ, в сплетени и навити около главата ѝ, стоят като корона по-хубава и от короната на Сабатската царица“.

Магдалина е хубава, богата, но тя страда; ней тежи съетата на живота и тя чака . . . чака неизвестното.

В това сжстояние на духа тя чува да се заговаря около нея за Назарянина, за Неговата проповед, за Неговата благодост, за Неговата неземна сила.

Назарянинът е в Иерусалим. Никодим, Иосиф Аримафейски, приятели на Мария, сж Го чули вече да говори, сж били при Него, и те изказват впечатленията си пред Мария. При тия разкази едно смжтно чувство обладава Мария: уплаха и желание да види новия пророк. Месията, както мнозина Го зоват...

И тя Го вижда, и тя Го чува: за първи път, когато Той гони продавачите от Храма Господен; втори път, когато книжниците и фарисеите довеждат при Него една жена, уловена в прелюбодейство, и когато Той изрича сжкрушител-

ните слова: „Който от вас е без грех, нека пжрви хвжрли камжк вжрху нея!“

След тази последня сцена на Мария се струва, че бива „озарена от една възможна светлина, при която тя вижда душата си тжй черна, че от страх бледнее цела. Тя би искала да говори на Христа, да Го пита нещо, което сама не знае, за да се успокои, защото неизразима нежност я обхваща, когато тя Го вижда и когато Той започва да говори“.

„Мария изпада в такава голема печал, че започва да плаче безспирно и забравя да се парфюмира и кити. Тя, която не е отказвала никому своите ласки, и чието тело, изгаряно от желаниа, не се е никога насищало, тя сега се плаши от сладострастието, както от смжртта“.

И тя тржгва да дири Спасителя. И най-сетне Спасителят ѝ заговаря:

„Бжди добре дожда Марио, — каза Той.

Тя секаш че се сжживи при произнасянето на това некогашно име и можа да заговори.

— Ти, значи, ме познаваш?

— Аз те чаках от джлго време!

— Ти ме чакаше?

Тя скочи, приближи се бжрзо кжм Него, и в сините ѝ очи блесна горчивата гордост на злото.

— Ти казваш, че си ме чакал? Мене? А! Знаеш ли Ти само коя сжм аз?

— Ти си една заблудена овца, отвжрна Той нежно, и Аз сжм дошжл твжрде от далеч, за да те диря.

— Успокой се! Успокой се! Аз не сжм дошжл на земята за праведниците, а за да спася прегрешилите! Марио, Бог, Който вижда в сжкровенните кжтчета на сжрдцето ти, Той ти е всичко простил, защото ти си само любов!

— Господи, при Тебе аз чувствувам неземна нежност... Ти си Христос, аз виждам това... Прости ми греховете! Те немат брой, защото всеко движение на телото ми и всека мисжл в главата ми беха грех. Моли Твоя небесен Отец за мене, Господи, аз се покаявам за всичко сторено от мене...

— Тогава иди си с мир, Марио, всички твои грехове сж простени.

От този час Мария започва да живее нов живот. Тя продава всичко, раздава парите на бедните и става спжтница на Христа.*

Тук сж дадени от авторката редица много живи и трогателни сцени от живота на Христа и Неговите Ученици до момента на предателството на Юда.

Авторката дава, като мотив за това предателство, любовта, която Юда има кжм Мария, която той е искал да вземе за жена, и ревността, която вжлнува душата му, мислейки,

че в лицето на Христа се крие причината за неговото несполделено чувство.

Според авторката, Юда извършва предателството след сцената, в която Мария измива с драгоценно миро краката на Исуса и след това ги избърсва с косите си.

Юда, който седеше срещу Христа, позелене. С коси причесани в руси къдри над челото си, той стана; гнев повдигаше хлътналите му гърди и гласът му изсърска през белите му устни:

— Защо да се не продаде това миро за триста динария и парите да се раздадат на сиромасите?

— Защото сиромаси всекога ще имате при себе си, а Мене не всекога! — отговори Христос.

Но Юда повече нито чуваше, нито виждаше. Кръв нахлу в слепите му очи и му се струваше, че се намира край брега на море в момент на буря. Той не можа да стои повече при другарите си и скоро излезе. Всичката любов, която той имаше към Мария Магдалина, всичката сурова нежност и вера, които той хранише към Учителя си, се превърнаха сега в умраза. Задъхваш се, той се отправи към Иерусалим . . .

*

Разпятието на Христа, Неговата мъченическа смърт правят Мария неутешима. Нейните сълзи не изсъхват нито миг върху изнурените ѝ очи. Редовно тя ходи на Неговия гроб. Между другото, и една страшна мисъл я измъчва: че тя, поради любовта на Юда, е станала причина, макар и неволно, за смъртта на своят Учител . . .

Една сутрин, обаче, Мария намира Христовия гроб празен . . . Тя пада на земята и започва да плаче безутешно.

Жено, защо плачеш?

Мислейки, че това е градинарят, тя не се обжрна, но запита треперейки:

— Ако ти си отнесъл телото, кажи ми, къде го турна, и аз ще го взема!

Но гласът полека каза:

— Марио . . .

Тя се обжрна бързо:

— Учителю!

Една неземна усмивка осия лицето ѝ и думи на безгранична нежност притиснаха края на подутите ѝ устни; тя се довлече до краката на Христа:

— Господи! това си Ти, Ти си жив, това си Ти, Господи!

— О, Учителю мой, Ти повече не ще ме оставиш . . .

Но градината, внезапно затихнала, опусте; Христос бе изчезнал.

И . . . няколко деня по-късно:

„Лазар и Иоан стояха прави [на прага на] стаята, пригекти се при звучния ликуващ вик. Мария не ги виждаше, тя се смееше и пееше:

— Ето Го! Той е зад стената! Той гледа през прозореца! Той гледа през решетката! А! Господи, нали Ти си радост и живот? Аз ида, Господи . . .

Тя падна отново върху възглавниците на леглото и прозрачните ѝ ржце се отпуснаха. Ветърът разклати розите около решетката и слънцето надникна весело през полуотворената врата. Една радостна усмивка озаряваше малкото трогващо личице и такава прелест красеше тази смърт, че тримата присъстващи не можеха да поверват, че Мария е умрела.

Пръв, Иоан разбра:

— Мир върху теб, възлюблена . . .

Марта започна да плаче шумно, облегната до стената на стаята; Лазар, неподвижен, се молеше гласно:

Господи, ако Ти желаш, тя ще има живот вечен . . .
Приеми я в Твоето Небесно Царство, което Ти запазваше за смирените и бедните! Пази я, Господи! Тя Те обичаше повече от всички нас, окаени люди, и не се сжмняваше, като нас, в Твоето могъщество . . . О, Иисусе, Ти, божествена доброта, Който дойде между нас, ние Те молим за нея . . .”

София, св. Ана. 1922. г.

Любозар Чолаков.